22.4.2026 Julkinen

STM, VM

YEL-työtulon määritelmän kehittäminen – alustava pika-arvio neuvottelutuloksesta

Yhteenveto

- Yrittäjä voisi lähtökohtaisesti valita joko nykyisen työtulon tai yritystoiminnan veronalaiset ansiotulot (pl. ansiotuloina verotetut osingot).
    - YEL-työtulojen pitäisi kuitenkin olla vähintään 50 % veronalaisista ansiotuloista (pl. ansiotulona verotetut osingot).
    - Vähäisten ansioiden perusteella työtulo ei voisi kuitenkaan olla alle YEL-alarajan.
    - Aloittavan yrittäjän alennus korvattaisiin mahdollisuudella 25 % maksujoustoon.
- **Kaikki tässä muistiossa esitetyt arviot ovat alustavia pika-arvioita ja arviot tarkentuvat mahdollisen HE-valmistelun aikana.**
- **Arvioihin sisältyy merkittävää epävarmuutta mm. seuraavista syistä:**
    - **Valinnanvapaus nostaa hieman työtuloja verrattuna tilanteeseen, jossa YEL-työtulo ei saisi ylittää ansiotuloja** (kaikki yrittäjät eivät pyri minimoimaan YEL-maksujaan, vaan haluavat minimiä kattavamman vakuutusturvan). **Valinnanvapaus tuo lisätulojen ohella julkiselle taloudelle kuitenkin myös kustannuksia haitallisen valikoitumisen vuoksi.** Pitkään elävät ja aikaisin eläköityvät sekä suunnitellulle vanhempain- tai sairaspäivärahakaudelle jäävät yrittäjät vakuuttavat itsensä todennäköisesti muita korkeammilla YEL-työtuloilla.
    - **Työtulonmäärittelyyn jää myös yhä laaja kokonaisharkinta.**
    - **Ansiotulo-osinkojen rajaaminen ansiotulokäsitteen ulkopuolelle lisää osakeyhtiöyrittäjien jo ennestään vahvaa kannustinta nostaa tuloja osinkoina palkan sijaan.**
    - **Uudistuksen muita, mm. yrittäjyyden kannusteiden paranemisen kautta mahdollisesti syntyviä vaikutuksia, on vaikea arvioida.**
- Alustavan pika-arvion perusteella **uudistus heikentäisi julkista taloutta lyhyellä aikavälillä noin 80 milj. eurolla vuodessa**.
    - Laskelmissa on oletettu, että tällä hetkellä havaitun mukaisesti kaikki yrittäjät eivät pyrkisi minimoimaan YEL-työtuloaan, koska YEL-maksun vastineena yrittäjä mm. kerryttää omaa työeläkettään.

- **Uudistuksesta mahdollisesti syntyvä julkisen talouden lyhyen aikavälin alijäämän kasvu kasvattaisi tarvetta muulle julkisen talouden lyhyen aikavälin sopeuttamiselle**.
    - Toisaalta YEL-maksutulojen lasku vähentäisi YEL-eläkeoikeuksin kertymistä ja sitä kautta tulevina vuosikymmeninä YEL-valtionosuuden kautta valtiolle tulevia menoja.
- Uudistus mahdollistaisi pienituloisimmille YEL-vakuutetuille ansiomalliin siirtymisen ja kohtuullistaisi heidän vakuutusmaksujaan. Sen sijaan ylimmissä tulokymmenyksessä YEL-maksut nousisivat keskimäärin jonkin verran ja selvemmin niillä yrittäjillä, joiden YEL-työtulo oli alhainen vuonna 2025.
    - Käytettävissä olevien tulojen lasku ylimmissä tulokymmenyksissä saattaisi johtaa melko todennäköisesti siihen, että yrittäjät vähentäisivät vapaaehtoista eläkesäästämistä, kun pakollinen eläkevakuuttaminen kasvaisi. Vaikka näiden yrittäjien vero- ja maksurasitus kasvaisi, paranisi myös yrittäjien eläkekertymä.
    - On myös syytä huomata, että samat yrittäjät eivät välttämättä ole joka vuosi ylimmissä tulokymmenyksissä, vaan tulojen vaihtelu voi olla suurta vuodesta toiseen. Tähän voivat vaikuttaa myös yrittäjien tekemät hankinnat tai investoinnit ja niiden poistot.
    - Vuosittaisen vaihtelun lisäksi yrittäjätulot jakautuvat todennäköisesti eritavoin yrityksen elinkaaren aikana: aloittavilla yrittäjillä tulot ovat todennäköisemmin pienemmät kuin toimintansa onnistuneesti vakiinnuttaneilla yrittäjillä.
- Uudistuksen arvioidut vaikutukset valtiontalouden kehyspäätökseen, milj. euroa:

	2028	**2029**	**2030**	2031	2032	2033
Menot						
Valtionosuus YEL-järjestelmään	8	-74	-90	-100	-102	-86
Tulot						
Ansio- ja pääomatulovero	-10	2	4	5	6	3
Yhteisövero	-3	1	1	2	2	1
Vaikutus valtion tasapainoon	**-5**	**-71**	**-85**	-93	-94	-82

Ehdotetun uudistuksen mallikuvaus

  - Yrittäjä voisi jatkossa valita, perustaako YEL-vakuutuksensa nykyisten säännösten mukaiseen työtuloon vai veronalaisiin ansiotuloihin. YEL-mallin ytimessä on yrittäjän valinnanvapaus. Yrittäjän olisi sitouduttava valintaansa esimerkiksi 3 vuoden ajaksi.
  - Työtulon on oltava **vähintään 50 %** todellisista, veronalaisista ansiotuloista.
  - Vähäisistä ansiotuloista huolimatta YEL-vakuuttamisvelvollisen yrittäjän YEL-työtulon tulisi olla aina vähintään YEL-alarajan verran (runsaat 9 400 euroa vuodessa) paitsi maksujoustoa[1] sovellettaessa.

- Maksujoustoa kehitetään ja nostetaan alasuuntainen jousto 25 prosenttiin, ja jatkossa se korvaisi myös aloittavan yrittäjän alennuksen.
- Mahdollistetaan sairauspäivärahakauden jälkeen kevyempi YEL:n uudelleen voimaan saattaminen.
- Voimaantulo 1.1.2028.
- Siirtymäsäännökset:
  - YEL-työtulojen vähimmäissäännös nousee portaittain 30 prosentista vuonna 2028 viidellä prosenttiyksiköllä vuodessa, kunnes se on 50 % veronalaisista ansiotuloista.
  - Lisäksi vuonna 2028 olisi voimassa vielä nykyisen lainsäädännön mukainen 4 000 euron enimmäiskorotusraja nykymääritelmän mukaisiin työtulotarkistuksiin.
- Yrittäjä voi jatkossakin, niin halutessaan, maksaa myös työtuloarviota korkeampaa YEL-maksua.
- Lakiin kirjattaisiin eläkeyhtiöiden laajemmasta perusteluvelvoitteesta.
- Työtulon määrittelyn soveltamisohjeet päivitetään ja luodaan prosessi, jossa ETK kuulee eläkeyhtiöitä ja keskeisiä yrittäjäjärjestöjä.
- Ansiotuloilla tarkoitetaan tässä yhteydessä yrittäjien veronalaista ansiotuloa, kuitenkin pois lukien ansiotulo-osingot.
- Lisäksi sovittaisiin jatkoprosessi rahastoinnin jatkoselvittämistä ja YEL-järjestelmän hallinnollisten kustannusten alentamista varten.

[1] Nykyisen lainsäädännön mukaan yrittäjän on mahdollista pienentää YEL-työtuloa tilapäisesti 10–20 % kolmena seitsemästä viimeisimmästä vuodesta. Jouston käyttö pienentää eläkekertymää vastaavasti. Oikeutta maksujoustoon ei ole aloittavan yrittäjän alennuksen piirissä olevilla yrittäjillä. Maksujouston avulla on mahdollista myös nostaa YEL-työtuloa 10–100 % paremman eläketurvan kerryttämiseksi. Maksujouston käyttö ei vaikuta yrittäjän muun sosiaaliturvan tasoon.

Uudistuksen vaikutukset YEL-maksutuloon ja julkiseen talouteen

Tämän muistion tarkastelut perustuvat Eläketurvakeskuksen 16.4.2026 ja 20.4.2026 toimittamiin laskelmiin (ks. liite 3). Valtiovarainministeriössä on näistä laskelmista johdettu karkea arvio julkisen talouden lyhyen aikavälin vaikutuksesta huomioimalla se, että YEL-maksujen laskiessa yrittäjien veronalaiset tulot kasvavat ja päinvastoin, koska YEL-maksut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia.[2]

Tässä muistiossa esitetyt arviot ovat alustavia pika-arvioita ja arviot tarkentuvat mahdollisen HE-valmistelun aikana. Arvioihin sisältyy merkittävää epävarmuutta mm. seuraavista syistä:

- **Valinnanvapaus nostaa hieman työtuloja, mutta tuo julkiselle taloudelle myös kustannuksia haitallisen valikoitumisen vuoksi.**
- **Työtulonmäärittelyyn jää myös yhä laaja kokonaisharkinta.**
- **Ansiotulo-osinkojen jättäminen ansiotulokäsitteen ulkopuolelle lisää Oy-yrittäjien kannusteita muuttaa ansiotuloa osinkotuloksi.**
- **Uudistuksen muita, mm. yrittäjyyden kannusteiden paranemisen kautta mahdollisesti syntyviä vaikutuksia, on vaikea arvioida.**

Taulukossa 1 on esitetty, miten uudistus vaikuttaisi YEL-maksutuloon (vaikutus YEL-valtionosuuteen on käänteinen) sekä julkiseen talouteen kokonaisuutena, kun huomioidaan välittömät verovaikutukset.

Uudistuksen vaikutuksia arvioitaessa on tehty seuraavat oletukset:

- **Osa yrittäjistä jättää työtulonsa ansiotuloa korkeammalle tasolle, vaikka heillä olisi oikeus alentaa työtulonsa ansiotulon tasolle.** Nämä ovat yrittäjiä, joilla vuonna 2025 työtulo oli suositusta korkeampi. Heitä oli noin 25 000 henkeä eli runsaat 10 % kaikista yrittäjistä. Laskelmien tulkinta siis on, että tämä osuus yrittäjistä on havaintojen perusteella valmis pitämään työtuloaan verraten korkealla tasolla.
- Maksujoustoa käyttäisi 5 % siihen oikeutetuista yrittäjistä.
    - Nykyisellään maksujouston käyttö on vähäistä, mutta on vaikea arvioida, miten sen käyttö mahdollisesti yleistyisi uudistuksen myötä.

[2] Laskelmissa on käytetty karkeaa arviota rajatuloveroasteista tulokymmenyksittäin, koska mallissa YEL-työtulojen muutos vaihtelee merkittävästi tulokymmenyksittäin (ks. tarkemmin liite 2). Sen sijaan, kun voidaan olettaa, että muutos koskee kaikkia tulokymmenyksiä samansuuntaisesti (esim. muutokset aloittavan yrittäjän alennukseen), on laskelmissa oletettu, että yrittäjien keskimääräinen rajaveroaste olisi 30 %. Tällöin YEL-maksutulon kasvaessa esimerkiksi 100 milj. eurolla, valtion ja kuntien välittömät verotulot vähenisivät noin 30 milj. eurolla.

- **Osa yrittäjistä alkaisi muuntaa nykyistä enemmän tulojaan ansiotuloista osinkotuloiksi YEL-maksun välttämiseksi.**
    - Ilmiön on oletettu koskevan niitä yrittäjiä, joilla sekä ansiotulo että nykytyötulo ovat yli 36 000 euroa vuodessa. Karkeasti kyseisen tulorajan jälkeen ansiotulojen rajaveroaste ilman sosiaaliturvamaksuja ylittää pääomatuloveroprosentin.
    - Laskentaan on otettu mukaan vain ne yrittäjät, joiden voi vahvimmin olettaa haluavan minimoida YEL-maksujaan eli he, jotka ovat kohdanneet nykylainsäädännön mukaisen 4 000 euron YEL-työtulon enimmäiskorotuksen vuosina 2023–2025. Oletus koskee myös muita kuin osakeyhtiöyrittäjiä eli heidän oletetaan vaihtavan yritystoimintansa muodon osakeyhtiöksi.[3]
    - Laskelmassa potentiaalisia tulonmuuntajia on noin 28 000 yrittäjää, joista noin 5 800 yrittäjää muuntaisi tulojaan. Määrä on suhteellisen pieni suhteessa siihen, että kahdessa ylimmässä tulokymmenyksessä on noin 43 000 yrittäjää. Toisaalta oletetaan, että kaikki, jotka muuntavat tulojaan, tekevät sen täysimääräisesti. Arvioon tulonmuunnon yleisyydestä sisältyy merkittävää epävarmuutta ja vaikutukset voivat poiketa merkittävästi nyt arvioidusta.

Taulukossa 1 alustavat vaikutusarviot on esitetty vuoden 2033 tasolla, koska uudistuksen vaikutukset olisivat silloin täysimääräiset siirtymäsäännösten vaikutusten päätyttyä. **Taulukossa esitetyt vaikutukset ovat kuitenkin karkeita pika-arvioita ja siten hyvin epävarmoja. Arviot tarkentuvat mahdollisessa HE-vaiheessa, kun valitusta mallista tehdään tarkemmat laskelmat ja arviot.**

Ensin taulukossa on esitetty uudistuksen vaikutus, kun oletetaan, että kaikki yrittäjät eivät minimoi YEL-työtuloaan, mutta tulonmuunto ei lisääntyisi. Toiseksi taulukossa on esitetty arvio siitä, miten vaikutukset muuttuisivat, kun oletetaan, että yrittäjät alkaisivat YEL-maksun välttämiseksi muuntaa nykyistä enemmän tulojaan ansiotuloista osinkotuloiksi edellä kuvattuun tapaan.

Taulukko 1. Uudistuksen vaikutus julkiseen talouteen vuonna 2033, milj. euroa

	Vaikutus YEL-maksutuloon	**Vaikutus verotuloihin**	**Vaikutus julkiseen talouteen, netto**
Ei tulonmuuntoa	-57	-2	-59
Oletus tulonmuunnosta	-85	6	-78

Taulukon 1 perusteella **uudistuksen täysimääräinen vaikutus heikentäisi julkista taloutta lyhyellä aikavälillä noin 80 milj. eurolla vuodessa, kun oletetaan, että tulonmuunto YEL-maksun välttämiseksi lisääntyy, mutta toisaalta osa yrittäjistä pitäisi työtulonsa nykyiseen tapaan yli suosituksen.** Mikäli oletetaan, että tulonmuuntoa ei tapahtuisi, heikentäisi malli julkista taloutta lyhyellä aikavälillä noin 60 milj. eurolla vuodessa. Mikäli oletettaisiin, että kaikilla

[3] Apteekkareille tämä ei ole mahdollista apteekkialan sääntelyn vuoksi, mutta muille yrittäjille on.

yrittäjillä YEL-työtulo olisi korkeintaan ansiotulon verran, julkista taloutta heikentävä vaikutus kasvaisi molemmissa tapauksissa joillain kymmenillä miljoonilla euroilla.

Uudistuksen vaikutuksia yrittäjiin ansiotulokymmenyksittäin on tarkasteltu liitteessä 1.

Uudistuksen vaikutus valtiontalouden kehyspäätökseen

Taulukossa 2 on arvioitu sitä, miten uudistus vaikuttaisi YEL-valtionosuuteen ja valtion verotuloihin vuosina 2028–2033 suhteessa nykyiseen lainsäädäntöön. Valmisteilla oleva kehys kattaa vuodet 2027–2030, joten jatkovuosien vaikutukset huomioitaisiin myöhempien vuosien kehyspäätöksissä. Arviot sisältävät yllä kuvatut oletukset tulonmuunnosta.

Taulukko 2: Uudistuksen arvioitu vaikutus valtiontalouden kehyspäätökseen, milj. euroa

	2028	**2029**	**2030**	2031	2032	2033-
Menot						
Valtionosuus YEL-järjestelmään	8	-74	-90	-100	-102	-86
Tulot						
Ansio- ja pääomatulovero	-10	2	4	5	6	3
Yhteisövero	-3	1	1	2	2	1
Vaikutus valtion tasapainoon	**-5**	**-71**	**-85**	-93	-94	-82

Lisäksi uudistuksella olisi enintään joidenkin miljoonien eurojen vaikutuksia kuntien verotuloihin. Siten vaikutus julkiseen talouteen on kokonaisuutena hyvin lähellä vaikutusta valtiontalouteen.

Valinnanvapauden rajaaminen YEL-työtulon määrittelyssä

YEL-työtulojen määrittelyyn sisältyvä YEL-vakuutettujen valinnanvapaus YEL-työtulojensa osalta aiheuttaa todennäköisesti ei-toivottuja käyttäytymisvaikutuksia ja voi siten lisätä julkisen talouden kustannuksia. Jo nykyisellään osa yrittäjistä todennäköisesti pyrkii nostamaan YEL-työtulojaan ennen tiedossa olevaa vanhempain- tai sairauspäivärahakautta, mikä kasvattaa kyseisiä etuusmenoja. Lisäksi ne henkilöt, jotka odottavat elävänsä keskimääräistä pidempään tai aikovat aikaisin eläkkeelle, pitävät YEL-työtulonsa todennäköisesti muita yrittäjiä korkeampina.

Valmisteltuun malliin sisältyvä valinnanvapaus voisi tarjota erityisesti osakeyhtiöyrittäjille kasvavia mahdollisuuksia suunnitella vero- ja maksurasitustaan itselleen suotuisaksi vaihtamalla usein työtulon määrittelynsä tapaa nykymallista ansiotuloihin ja päinvastoin. Toisin sanottuna hyvinä ansiotulovuosina yrittäjä voisi valita YEL-työtulonsa määrittelyssä nykymallin ja huonompina ansiotulomallin.

Edellä mainituista syistä olisi tärkeää pitää kiinni malliin sisältyvästä ominaisuudesta, jonka mukaan:

- Jommankumman YEL-työtulon määrittelytavan valittuaan yrittäjän pitäisi pysyä kyseisen määrittelytavan piirissä esimerkiksi vähintään 3 vuotta ennen kuin voi vaihtaa toisen mallin piiriin.

Uudistus voi vaikuttaa yrittäjien työntekoon ja heidän yritystensä kasvuun

YEL-uudistus laskisi YEL-maksuja valtaosalla yrittäjistä etenkin alimmissa tulokymmenyksissä verrattuna nykylainsäädäntöön, mutta osalla yrittäjistä maksut nousisivat etenkin ylimmässä tulokymmenyksessä (ks. tarkemmin liite 1). YEL-maksun lasku kasvattaisi yrittäjän lisätyöstä käteen jäävää tuloa, mikä parantaa hänen työnteon kannustimiaan. Tällä substituutiovaikutuksella on todennäköisesti yrittäjän työntekoa lisäävä vaikutus. Vastakkaiseen suuntaan vaikuttaa se, että matalampi maksu kasvattaa käytettävissä olevia tuloja riippumatta siitä, kuinka paljon yrittäjä työskentelee, mikä voi vähentää työnteon tarvetta. Tämä tulovaikutus toimii siis substituutiovaikutusta vastaan, mutta substituutiovaikutuksen arvioidaan tyypillisesti hallitsevan. Toisaalta matalampi YEL-maksu johtaa samalla matalampaan eläketasoon, mikä voi myöhentää eläköitymistä. Tämä vaikutus riippuu mm. siitä, missä määrin yrittäjät mahdollisesti lisäävät vapaaehtoista eläkesäästämistään. Päinvastaiset vaikutukset pätevät yrittäjiin, joiden maksut nousevat. Tässä vaiheessa ei ole arvioitu sitä, miten suuria nämä vaikutukset ovat ja mikä vaikutus on nettona, koska osalla yrittäjistä maksut laskevat ja osalla nousevat.

Osa yrityksistä rahoittaa kasvuaan (investointeja, uusien työntekijöiden palkkaamista) kassavirralla. YEL-maksun lasku lisää tähän kasvuun käytettävissä olevia varoja, ja maksun kasvulla on päinvastainen vaikutus. Benzarti ym. (2020) ovat tutkineet aihetta vuoden 2011 YEL-uudistuksen avulla.[4] Tutkimuksessa havaitaan, että uudistuksen piirissä olleet yrittäjät vähensivät eläkevakuutusmaksujaan, ja tämä lisäsi nuorten (tutkimuksessa alle 6-vuotiaiden) yritysten taloudellista aktiivisuutta (liikevaihtoa ja palkkasummaa). Sen sijaan uudistuksella ei ollut vaikutusta vanhojen yritysten taloudelliseen aktiivisuuteen, mutta nämä yritykset kanavoivat vähentyneet eläkevakuutusmaksut yrityksen kautta yrityksen sijoitusvarallisuuteen.

Edellä olevan perusteella uudistuksella on todennäköisesti liiketoimintaa kasvattava vaikutus joidenkin yrittäjien kohdalla. Uudistuksessa maksuhelpotukset kohdistuvat erityisesti alimpiin tulokymmenyksiin ja aloittavien yrittäjien veronalaisten ansiotulojen voi arvioida todennäköisesti olevan keskimääräistä alhaisemmat. Siten uudistus voi myös tehdä uuden yrityksen perustamisen aiempaa houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi.

[4] https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aeri.20190097

Jatkovalmistelussa huomioitavia seikkoja

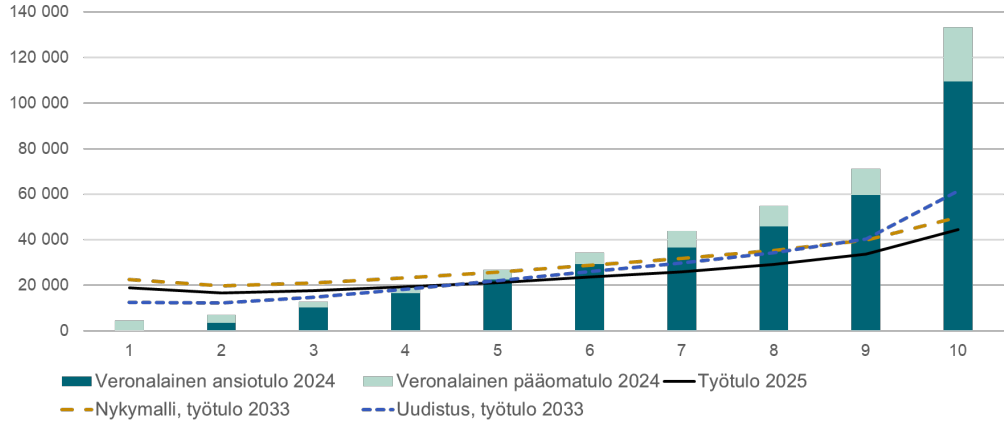
- Valmistelussa on tarkennettava veronalaisen ansiotulon käsitettä siten, että se on yksiselitteinen kaikkien yritysmuotojen osalta.
- **Valmistelussa tulee harkita, käytetäänkö verotuksen ansiotulotietoina ajantasaisia vai aiemmin valmistuneen verotuksen tietoja** (jotka olisi tarkastettu ajantasaiseen tasoon palkkakertoimella). Ajantasaisten verotietojen käyttö mahdollistaisi yrittäjälle reaaliaikaisemman työtulon ja maksun. Haasteena voi olla se, että kaikille yrittäjille ei ole saatavissa esimerkiksi tulorekisterin kautta ansiotulotietoa. Lisäksi on selvitettävä, miten toimeenpano järjestetään, sillä tämä vaihtoehto vaatisi YEL-maksuennakon ja ennakon tarkistamisen seuraavana vuonna vastaamaan valmistuneen verotuksen tietoja. Tarkistamisesta voisi aiheutua yrittäjälle myös jälkilaskutusta ennakon tarkistamisesta, johon yrittäjän olisi varauduttava. Aiemmin valmistuneen verotuksen tietojen käyttäminen olisi todennäköisesti teknisesti helpompaa, mutta tiedot eivät vastaisi reaaliaikaisesti yrittäjän tilannetta. Aiemmin valmistuneen verotuksen tietojen käyttäminen mahdollistaisi yrittäjälle lopputulokseltaan selvemmän valinnan työtulon määrittelyssä, kun yrittäjä tietäisi jo aina alkuvuodesta, millaisen YEL-maksun ansiotulovalinta kunakin vuonna tuottaisi.

Liite 1. Ehdotetun uudistuksen vaikutusten tarkastelu ansiotulokymmenyksittäin

Kuviossa 1 on tarkasteltu ehdotetun uudistuksen vaikutusta yrittäjien YEL-työtuloihin vuonna 2033 ansiotulokymmenyksittäin (sininen katkoviiva). Vertailukohtana ovat yrittäjien vahvistetut YEL-työtulot vuodelta 2025 (musta yhtenäinen viiva) sekä nykylainsäädännön mukaiset työtulot vuonna 2033 (kellertävä katkoviiva). Lisäksi kuvioon on piirretty pylväillä yrittäjien veronalaiset ansiotulot yritystoiminnasta (tumma turkoosi) ja pääomatulot yritystoiminnasta (vaalea turkoosi). Tiedot ovat vuoden 2024 valmistuneen verotuksen mukaiset.

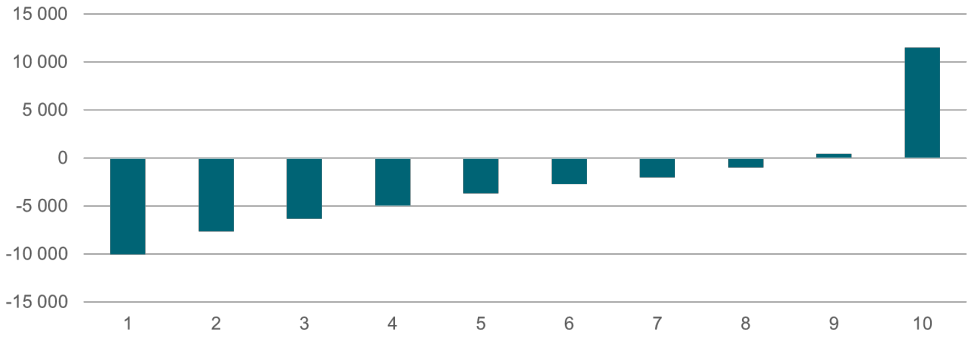
Kuviosta havaitaan, että uudistus laskisi keskimääräisiä YEL-työtuloja suhteessa vuoden 2033 tilanteeseen kahdeksassa alimmassa tulokymmenyksessä. YEL-työtulot nousisivat selvästi vain ylimmässä tulokymmenyksessä. Kuviosta myös havaitaan, että vuoteen 2025 nykymalli tuottaisi vuonna 2033 korotusta YEL-työtuloihin kaikissa tulokymmenyksissä.

Kuvio 1. YEL-vakuutettujen yritystoiminnan veronalaiset ansio- ja pääomatulot v. 2024, nykymallin YEL-työtulo ja uudistuksen mukainen YEL-työtulo, euroa vuodessa

Kuvioon 2 on piirretty kuvion 1 mukaiset YEL-työtulot vuonna 2033 siten, että kyseessä ovat keskimääräiset muutokset tulokymmenyksittäin suhteessa nykymalliin vuonna 2033. Kuviosta nähdään, että suhteessa nykylainsäädäntöön uudistus nostaisi YEL-työtuloja selvästi vain ylimmässä tulokymmenyksessä ja aavistuksen yhdeksännessä tulokymmenyksessä. Sen sijaan kaikissa muissa tulokymmenyksissä YEL-työtulot keskimäärin laskisivat nykylainsäädäntöön nähden.

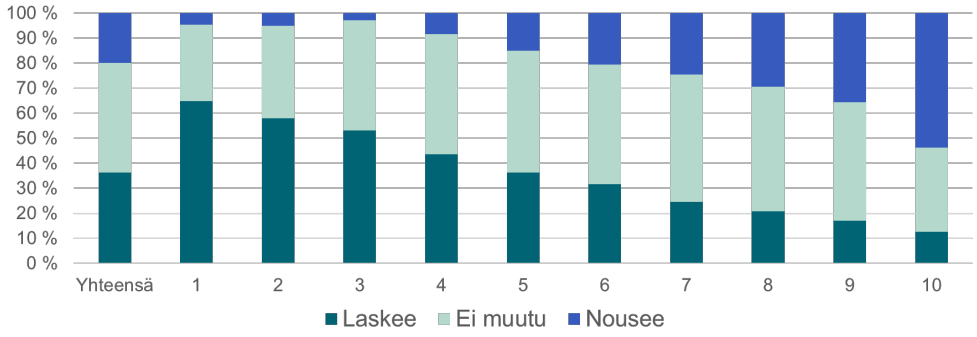
Kuvio 2. YEL-työtulon muutos suhteessa nykymalliin vuonna 2033 tulokymmenyksittäin, euroa vuodessa

Kuviossa 3 on tarkasteltu sitä, kuinka suurella osuudella yrittäjistä YEL-työtulo nousisi, laskisi tai pysyisi ennallaan kussakin tulokymmenyksessä vuonna 2033 suhteessa nykymalliin.

Kuvioista 3 havaitaan, että YEL-työtulot laskisivat vajaalla 40 prosentilla YEL-vakuutetuista ja laskua olisi erityisesti alimmassa tulokymmenyksissä, mutta jonkin verran myös kaikissa muissa tulokymmenyksissä. YEL-työtulo pysyisi ennallaan runsaalla 40 prosentilla yrittäjistä ja heitä olisi melko tasaisesti eri tulokymmenyksissä. YEL-työtulot nousisivat noin 20 prosentilla yrittäjistä. Heidän määränsä olisi pieni alimmassa tulokymmenyksissä ja kasvaisi tämän jälkeen asteittain.

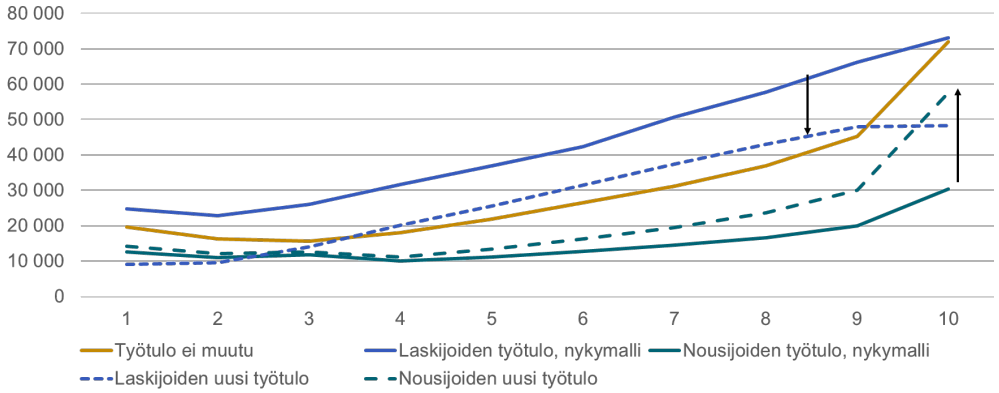
Kuvio 3. YEL-vakuutettujen työtulon muutossuunta tulokymmenyksittäin, muutos suhteessa nykymalliin vuonna 2033

Kuviossa 4 on tarkasteltu sitä, miten työtulojen muutos riippuu siitä, millä tasolla yrittäjän työtulot nykymallin mukaan vuonna 2033 olisivat. Kuviossa sinisellä on piirretty ne yrittäjät, joilla uudistuksen myötä työtulot nousevat. Heidän työtulonsa olisivat nykymallin mukaan vuonna 2033 selvästi alahaisemmat kuin muilla yrittäjillä (sininen yhtenäinen viiva). Mallin 4 myötä heidän työtulonsa nousisivat selvästi etenkin ylimmissä tulokymmenyksissä (sininen katkoviiva). Kellertävällä viivalla on piirretty YEL-työtulo niille yrittäjille, joilla työtulo ei uudistuksen myötä muuttuisi. Turkoosilla on puolestaan piirretty ne yrittäjät, joilla uudistuksen myötä työtulot laskisivat. Heidän työtulonsa laskisivat yhtenäiseltä turkoosilta viivalta turkoosille katkoviivalle.

Kuvion 4 perusteella voidaan havaita, että etenkin ylemmissä tulokymmenyksissä YEL-työtulojen hajonta on suurta ja uudistuksen myötä työtulojen hajonta pienenisi selvästi. Lisäksi voidaan havaita, että vaikka nousua tapahtuu ylemmissä tulokymmenyksissä, se tapahtuu alhaiselta lähtötasolta.

Kuvio 4. Nousevien, laskevien ja paikallaan pysyvien yrittäjien YEL-työtulojen muutos suhteessa nykymalliin vuonna 2033, euroa vuodessa

Taulukossa 3 on tarkasteltu sitä, miten YEL-työtulojen muutos vaikuttaisi kaikkien yrittäjien YEL-maksuun ja käytettävissä oleviin tuloihin keskimäärin verrattuna nykylain mukaiseen tilanteeseen vuonna 2033. Taulukossa on siis oletettu, että ensin tehdään nykylain mukaiset korotukset ja sen jälkeen tehdään vertailu uudistukseen. Taulukossa on oletettu, että yrittäjien rajaveroaste kasvaisi asteittain (ks. tarkemmin liite 2). Taulukosta 3 havaitaan, että keskimäärin YEL-työtulot nousevat ainoastaan kahdessa ylimmässä tulokymmenyksessä ja laskevat muissa tulokymmenyksissä.

Taulukko 3. YEL-työtulojen muutoksen vaikutus suhteessa nykylain mukaiseen tilaan vuonna 2033, euroa

	YEL-työtulon muutos (€/v)	YEL-maksun muutos (€/v)	Käytettävissä olevien tulojen muutos (€/v)	Käytettävissä olevien tulojen muutos (€/kk)
Yhteensä	-2 693	-657	495	41
Kymmenys 1	-10 120	-2 469	1 905	159
Kymmenys 2	-7 726	-1 885	1 625	135
Kymmenys 3	-6 332	-1 545	1 336	111
Kymmenys 4	-4 963	-1 211	950	79
Kymmenys 5	-3 732	-911	669	56
Kymmenys 6	-2 745	-670	492	41
Kymmenys 7	-2 014	-491	345	29
Kymmenys 8	-985	-240	168	14
Kymmenys 9	443	108	-76	-6
Kymmenys 10	11 522	2 811	-1 957	-163

Taulukossa 3 tarkasteltiin YEL-työtulojen muutoksen vaikutusta kussakin tulokymmenyksessä keskimäärin. Taulukossa 4 on sen sijaan tarkasteltu vain kahden ylimmän tulokymmenyksen osalta niitä yrittäjiä, joiden työtulot uudistuksen myötä nousisivat vuonna 2033 nykymalliin nähden.

Taulukko 4. Nousijoiden keskimääräisen YEL-työtulojen muutoksen vaikutus kahdessa ylimmässä tulokymmenyksessä verrattuna nykymalliin v. 2033, euroa

	YEL-työtulon muutos (€/v)	YEL-maksun muutos (€/v)	Käytettävissä olevien tulojen muutos (€/v)	Käytettävissä olevien tulojen muutos (€/kk)
Kymmenys 9	10 056	2 454	-1 716	-143
Kymmenys 10	27 282	6 657	-4 634	-386

Käytettävissä olevien tulojen lasku ylimmissä tulokymmenyksissä saattaisi johtaa melko todennäköisesti siihen, että yrittäjät vähentäisivät vapaaehtoista eläkesäästämistä, kun pakollinen eläkevakuuttaminen kasvaisi. Tätä voi pitää todennäköisenä, koska korkealla tulotasolla tuloista keskimäärin säästetään enemmän kuin matalilla tulotasoilla. Vaikka näiden yrittäjien vero- ja maksurasitus kasvaisi, paranisi myös yrittäjien eläkekertymä.[5]

On myös syytä huomata, että samat yrittäjät eivät välttämättä ole joka vuosi ylimmissä tulokymmenyksissä, vaan tulojen vaihtelu voi olla suurta vuodesta toiseen. Tähän voivat vaikuttaa myös yrittäjien tekemät hankinnat tai investoinnit ja niiden poistot.

Vuosittaisen vaihtelun lisäksi yrittäjätulot jakautuvat todennäköisesti eritavoin yrityksen elinkaaren aikana. Aloittavilla yrittäjillä tulot ovat todennäköisemmin pienet ja he kuuluvat alimpiin tulokymmenyksiin. Sen sijaan liiketoimintansa onnistuneesti vakiinnuttaneet hyväpalkkaisten toimialojen yksinyrittäjät tai liiketoimintaansa hyvin kasvattamaan onnistuneet työnantajayrittäjät todennäköisesti kuuluvat korkeampiin tulokymmenyksiin.

[5] YEL-rahastoinnin puutteesta huolimatta YEL-vakuutuksen ehdot ovat vähintään yhtä hyvät kuin palkansaajien TyEL-vakuutuksessa, koska valtio tukee YEL-järjestelmää YEL-valtionosuuksin. Kun huomioidaan aloittavan yrittäjän alennus sekä YEL-työtulon määrittelyyn sisältyvä rajattu valinnanvapaus, ovat YEL-vakuutuksen ehdot TyEL-vakuutusta paremmat.

Liite 2. Laskelmissa sovelletut rajaveroasteet

Uudistuksen vaikutusarvioissa ei ole voitu soveltaa YEL-työtulojen muutoksen osalta kaikkien yrittäjien keskimääräistä rajaveroastetta YEL-työtulomallin arviointiin. Sen sijaan on käytetty arviota rajaveroasteesta tulokymmenyksittäin, koska YEL-työtulot laskevat alimmissa tulokymmenyksissä ja nousevat ylimmässä tulokymmenyksessä eli jakauma ei ole tasainen vaan hyvin vino.

Taulukossa 5 on avattu oletuksia, joita tämän muistion verotulovaikutusten arvioimiseksi on käytetty:

- Sarakkeessa A on esitetty YEL-vakuutettujen lukumäärä kussakin tulokymmenyksessä.[6]
- Sarakkeessa B on esitetty valtiovarainministeriön arvio muiden kuin osakeyhtiöyrittäjien keskimääräisistä rajaveroasteista vuoden 2027 tasossa. Aineisto sisältää myös YEL-vakuutettujen ei-YEL-vakuutetut ansiotulot, sillä osa yrittäjistä on sivutoimisia ja saa ansiotuloja palkansaajana. Tämä näkyy erityisesti alimmassa tulokymmenyksessä, minkä vuoksi alimman tulokymmenyksen keskimääräinen rajaveroaste on muita alimpia tulokymmenyksiä korkeampi.
- Sarakkeessa C on esitetty osakeyhtiöyrittäjien rajaveroaste, jonka on oletettu vastaavan vuoden 2027 alussa voimaan astuvaa 18 prosentin yhteisöverokantaa. Laskelmassa ei siis ole otettu kantaa, missä muodossa yrittäjä nostaa tulojaan osakeyhtiöstä tai mikä kyseisen tulon verokohtelu on. Toisin sanottuna laskelmassa on ainoastaan oletettu, että YEL-maksun muuttuessa yhtiön verotettava tulos muuttuu. Tämä oletus laskee keskimääräisiä rajaveroasteita selvästi.
- Sarakkeessa D on esitetty Eläketurvakeskuksen arvio osakeyhtiöyrittäjien osuudesta kakista YEL-vakuutetuista.
- Sarakkeeseen E on laskettu sarakkeiden A–D tietojen perusteella arvio kaikkien YEL-vakuutettujen keskimääräisistä rajaveroasteista. Näitä rajaveroasteita on sovellettu tässä muistiossa esitetyissä laskelmissa Eläketurvakeskuksen laskemiin arvioihin uudistuksen vaikutuksesta tulokymmenyksittäin.

[6] YEL-vakuutettujen lukumäärät ensimmäisessä ja toisessa tulokymmenyksessä poikkeavat hieman muista tulokymmenyksistä, koska hieman yli 10 prosentilla yrittäjistä ei aineistossa ole Eläketurvakeskuksen aineistossa lainkaan veronalaisia ansiotuloja. Tästä syystä kaikki vailla ansiotuloja olevat on sijoitettu ensimmäiseen tulokymmenykseen.

Taulukko 5. YEL-vakuutettujen lukumäärä ja rajaveroasteet tulokymmenyksittäin

	A. YEL-vakuutettujen lukumäärä	B. Rajaveroaste, muut kuin Oy-yrittäjät	C. Rajaveroaste, Oy-yrittäjät	D. Oy-yrittäjien osuus YEL-vakuutetuista	E. Kaikkien yrittäjien keskimääräinen rajaveroaste
Yhteensä	**215 639**	**42,5 %**	**18 %**	**42 %**	**24,6 %**
1	24 091	24,7 %	18 %	28 %	22,8 %
2	19 036	12,1 %	18 %	29 %	13,8 %
3	21 564	11,7 %	18 %	29 %	13,5 %
4	21 564	23,2 %	18 %	32 %	21,5 %
5	21 565	31,6 %	18 %	37 %	26,6 %
6	21 563	34,3 %	18 %	47 %	26,6 %
7	21 564	42,0 %	18 %	51 %	29,7 %
8	21 564	44,7 %	18 %	55 %	30,0 %
9	21 564	46,7 %	18 %	58 %	30,1 %
10	21 564	46,2 %	18 %	56 %	30,4 %

Liite 3. Eläketurvakeskuksen 16.4.2026 ja 20.4.2026 toimittamat arviot uudistuksen vaikutuksista

Taulukko 6. Uudistuksen vaikutukset YEL-valtionosuuteen, milj. euroa

	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Nykymalli	1 230	1 243	1 258	1 275	1 285	1 323	1 401	1 452	1 488	1 488
Uudistus					8	-74	-90	-100	-102	-86

Taulukko 7. Uudistuksen vaikutukset tulokymmenyksittäin

	Kaikki			Laskee			Nousee			ei muutu		
Desiili	Lukumäärä	Nykymalli	Muutos €/v	Osuus	Nykymalli	Muutos €/v	Osuus	Nykymalli	Muutos €/v	Osuus	Nykymalli	Muutos €/v
Yhteensä	215 639	29 843	-2 693	36 %	35 523	-13 671	19 %	19 113	11 669	44 %	29 897	0
1	24 091	22 638	-10 120	65 %	24 740	-15 641	3 %	8 799	234	32 %	19 642	0
2	19 036	19 836	-7 726	58 %	22 865	-13 333	3 %	8 709	301	39 %	16 241	0
3	21 564	21 020	-6 332	53 %	26 060	-11 951	2 %	9 019	131	45 %	15 637	0
4	21 564	23 301	-4 963	44 %	31 670	-11 557	8 %	9 331	939	48 %	18 080	0
5	21 565	25 703	-3 732	36 %	36 912	-11 260	15 %	10 718	2 312	49 %	21 960	0
6	21 563	28 755	-2 745	32 %	42 450	-10 948	20 %	12 442	3 567	48 %	26 622	0
7	21 564	31 858	-2 014	24 %	50 679	-13 286	24 %	14 274	5 062	51 %	31 253	0
8	21 564	35 294	-985	21 %	57 735	-14 774	29 %	16 386	7 107	50 %	37 075	0
9	21 564	39 878	443	17 %	66 279	-18 301	36 %	19 840	10 056	47 %	45 386	0
10	21 564	49 814	11 522	12 %	73 061	-24 803	54 %	30 231	27 282	34 %	72 192	0